

Uusvanhat kumppanuudet paikallisessa liikunta- ja urheilupaikkarakentamisessa

Esittäjä: Kerkko Huhtanen

Kirjottajat: Kerkko Huhtanen, Anna-Katriina Salmikangas ja Hannu Itkonen

Taustayhteisöt: Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto

Asiasanat: kunnalliset palvelut, liikuntapaikat, hybridisaatio

Tausta: Suomalainen liikuntapaikkarakentaminen on pitkällä aikavälillä tarkasteltuna ollut julkishallintovetoista, vaikka yritys- ja järjestötoimijatkaan eivät ole jääneet alueella toimeettomiksi. Toisen maailmansodan jälkeiseltä hyvinvointivaltion rakennuskaudelta lähtien liikuntarakentamista on ohjannut vuoden 1980 liikuntalaissa virallistettu käsitys suomalaisen liikunnan yhteiskunnallisesta työnjaosta, jonka mukaisesti julkisen sektorin päätehtäväksi on ymmärretty kansalaisten liikunnan yleisten edellytysten luominen. Päävastuun varsinaisen liikuntatoiminnan järjestämisestä ovat kantaneet liikunnan kansalaistoimijat: liikunta- ja urheiluseurat, -järjestöt sekä muut kolmannen sektorin toimijat. Viime vuosikymmeninä yhteiskuntaa kriisiyttäneet taloustaantumet, maahan jalkautuneet uuden julkisjohtamisen opit ja yhteiskunnan yleinen markkinoistuminen ovat kuitenkin johtaneet yhteiskuntasektorien välisten rajojen sumentumiseen sekä paikallisen palvelutuotannon työnjaon monimuotoistumiseen. Paikallisessa liikuntarakentamisessa suuntana on ollut kunnallisten investointien kohdistaminen laajoja käyttäjäryhmiä palveleviin liikkumisympäristöihin sekä olemassa olevien, vanhenevien liikuntapaikkojen peruskorjauksiin. Uusia lajiliikuntapaikkoja sekä kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteita rakennetaan kuntavetoisten hankkeiden sijaan yhä enemmän erilaisen yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kumppanuusjärjestelyin.

Menetelmät: Tarkastelemme tutkimuksessamme yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä paikallisessa liikuntapaikkarakentamisessa. Valitsimme lähestymistavaksemme monitapaustutkimuksen, joka kohdistuu kolmeen Suomessa lähivuosina valmistuneeseen liikuntapaikkahankkeeseen. Tapaustutkimushankkeille on yhteistä, että niiden kunkin toteutukseen on osallistunut toimijoita kaikilta kolmelta yhteiskuntasektorilta. Tutkimuksemme aineisto muodostuu 15 teemahaastattelusta ja hankedokumentoinneista. Teoreettinen viitekehuksemme rakentuu yhteiskuntatieteissä 2000-luvulla laajenneen hybridiorganisaatioiden ja hybridihallinnan järjestelmien tutkimuksen perustalle. Hybridisaatioksi ymmärrämme eri sektoreille tyypillisten toimintakäytäntöjen ja -logiikoiden sekoittumisen, jota ilmenee nykypäivänä niin eri sektoreille juureutuvien organisaatioiden toiminnassa kuin sektorirajat ylittävissä yhteistyöjärjestelyissä.

Tulokset: Aiemman hybridisaatiotutkimuksen valossa kolmen sektorin toimijoiden yhteisten liikuntapaikkahankkeiden tunnuspiirteinä näyttäytyvät monimuotoiset ja hankkeiden elinkaaren aikana elävät omistusjärjestelyt, eriävien tavoitteiden ja toimintalogiikoiden yhteensovittamispyrkimykset, moninaiset rahoitusjärjestelyt sekä erilaiset sosiaalisen ja institutionaalisen kontrollin muodot. Valmistelu- ja toteutusvaiheissaan hybridihankkeet saattavat poiketa perinteisten kuntavetoisten rakentamishankkeiden poliittis-hallinnollisia prosesseista. Kuntanäkökulmasta hankkeita on kuitenkin kyetty ohjaamaan myös ilman niiden muodollista omistajuutta. Olosuhteita hallinnoimaan perustettavan organisaation lopulliseen muotoon vaikuttavat rahoituskanavat.

Sovellukset: Tutkimuksemme käsitteellistää uudella tavalla ja lisää ymmärrystä paikallisten liikuntapaikkapalvelujen tuotannon hallinnasta nyky-Suomessa. Se myös havainnollistaa uusia, perinteisestä

poikkeavia rooleja ja haasteita, joihin kuntatoimijat voivat ajautua hybridihankkeissa, sekä esittää suosituksia paikallisen liikuntatoiminnan ja palvelutuotannon jatkotutkimukselle.